

14. VYBRANÍ RODÁCI A OSOBNOSTI

K osobnostiam v rámci tejto kapitoly sme zaradili dolnodubovských rodákov a osobnosti, ktoré pôsobili v našej obci, prípadne sa významnejšie zaslúžili o jej rozvoj, alebo sa pričínili o dobrú reprezentáciu svojho rodu. Sme si vedomí, že výber osobností je často problematický. Býva zvyčajne limitovaný dostatkom informácií, alebo môže byť poznačený subjektívnym výberom autorského kolektívu. Napriek tomu sa autorský kolektív usiloval zaradiť do tohto výberu osobnosti, ktoré si zaslúžia našu pozornosť. Informácie o kňazských osobnostiach, ktoré priamo pôsobili v Dolnom Dubovom, sú uvedené na inom mieste našej práce.

Vilma HALÁSOVÁ (* 26. 5. 1920 – † 17. 4. 2005)

Elemír HALÁS (* 7. 4. 1918 – † 23. 10. 1986)

Vilma Halášová, rod. Valentovičová sa narodila v Bohdanovciach nad Trnavou. Vyštudovala Učiteľský ústav v Trnave. V začiatkoch svojej kariéry pôsobila v Trnave, Číferi a v Boleráze. V Číferi sa zoznámila so svojim kolegom, budúcim manželom, tamojším rodákom Elemírom Halásom. Po svadbe v roku 1946 dostali ponuku pôsobiť na dvojtriednej Základnej škole, ročník 1. až 5. v Dolnom Dubovom ako správca a učiteľka. Elemír Halás absolvoval Učiteľský ústav v Bratislave. Začal učiť na umiestnenku v Špačinciach, potom ho obec-

né zastupiteľstvo v Číferi zvolilo za učiteľa v miestnej škole. Mladý učiteľský pár mal v Dolnom Dubovom pred sebou ťažkú úlohu, musel zvládnuť v dvoch triedach vyučovanie piatich ročníkov základnej školy. Boli však natoľko erudovaní a cieľavedomí, že sa v tomto odbore rýchlo dostali na špičku v okrese a sami začali v spolupráci s Pedagogickou fakultou v Trnave vychovávať špecializovaných učiteľov pre tento typ škôl. V obci pôsobili nielen ako učitelia, ale aj ako prirodzené autority vo všetkých sférach spoločenského a kultúrneho života. Vilma Halášová viedla divadelný ochotnícky súbor, Elemír Halás sa podieľal na správe obce a na spolkovom živote. Po celé desaťročia pôsobenia v obci mali u obyvateľov veľkú vážnosť a rešpekt. Mladí aj starší obyvatelia Dolného Dubového ich mali radi, lebo im vedeli poradiť v každej životnej situácii. Počas svojho pôsobenia v obci boli obdivováni veľakrát ocenení za pedagogické majstrovstvo a za spoločenské pôsobenie. V roku 1949 sa im narodila dcéra Jana, ktorá sa vydala v ich profesionálnych stopách. Absolvovala Pedagogickú fakultu a vzápätí aj Filozofickú fakultu UK v Bratislave v odbore ruský a anglický jazyk. Doteraz učí na SPŠD v Trnave. Vilma Halášová odišla do dôchodku v roku 1978, Elemír Halás ešte dva roky ďalej pôsobil ako riaditeľ školy s učiteľkou Evou Benedikovičovou až do zrušenia školy v roku 1979. Za tridsaťštyri rokov pôsobenia v obci vychovali tri generácie žiakov, učili dokonca aj niekoľko vnukov

svojich prvých žiakov. Dolné Dubové si veľmi obľúbili a považovali ho za svoj jediný domov. Takto nahňo spomínali až do svojej smrti na dôchodku v Trnave. Rovnako aj obyvatelia Dolného Dubového prijali Vilmu a Elemíra Halášovcov za svojich a stredná a staršia generácia dodnes na nich s úctou spomína.

Justín HRČKA (* 12. 10. 1924 – † 26. 8. 1953)

Stredoškolské vzdelanie získal na Gymnáziu v Trnave. V októbri 1945 začal študovať na výtvarnom oddelení Slovenskej vysokej školy technickej v Bratislave. Po jej absolvovaní získal titul akademický sochár a zostal prednášať na škole ako asistent. Venoval sa monumentálnemu sochárstvu, ale pozornosť si získal predovšetkým svojimi portrétmi. Za návrh v súťaži na výstavbu a umelecké stvárnenie Slavína v Bratislave dostal 1. a 2. cenu. Na výstave v Prahe získal najvyššie ocenenie za plastiku akademického sochára Jána Koniarka. Sochársku dielňu tohto majstra navštevoval už ako študent, tu získal prvé umelecké skúsenosti. Ako vysokoškolský pracovník pracoval aj u vynikajúceho profesora Jozefa Kostku. Reliéf z jeho tvorby je umiestnený na budove Slovenskej technickej univerzity v Bratislave.

V Dolnom Dubovom sa zachovali busty rodičov, starých rodičov, pána farára V. Plechlu a iných spoluobčanov. Justín Hrčka zomrel náhle na vrchole tvorivých síl v Dolnom Dubovom.

Mgr. Jozef SVITEK (* 6. 7. 1934 – † 15. 8. 2004)

Rodák z Dolného Dubového. Gymnázium študoval v Trnave a v Bratislave. Po skončení Vysokej školy pedagogickej v Bratislave pôsobil ako učiteľ hudobnej výchovy na rôznych školách v Bratislave a viedol viaceré spevácke zbory. V rokoch 1960-1965 bol súkromným žiakom dirigovania u K. Schimpla a paralelne i na diaľkovej škole zbornajstrov u J. Strelca a J. Haluzického. V roku 1970 sa J. Svitek stal zbornajstvom speváckeho súboru Slniečko. Počas jeho dvadsiatoročného pôsobenia súbor absolvoval okolo 600 vystúpení a celý rad celovečerných koncertov. Pre OPUS nahralo Slniečko 11 gramoplatní, pravidelne nahrával pre fonoteky Čs. rozhlasu (okolo 100 skladieb). Účinkovali v reláciách Čs. televízie a rozhlasu. J. Svitek pripravil so Slniečkom

celý rad premiér slovenských detských piesní. Súbor pod jeho vedením získal viacero cien a uznání. V roku 1977 na Európskom festivale detských a mládežníckych súborov v Nerpelte (Belgicko) obsadil prvé miesto, dostal cenu medzinárodnej poroty. Dlhoročné skúsenosti s detským spevákom J. Svitek zriechal aj v metodickej a editnej činnosti. Od roku 1983 pôsobil ako dirigent Detského speváckeho zboru Čs. rozhlasu v Bratislave. Zaslúžnú činnosť Jozefa Sviteka s detským spevákom charakterizuje pedagogický takt, tvorivý elán, zmysel pre vypracovanosť, čistotu intonácie a zdravý, tvorivý a sťahujúci temperament. J. Svitek sa vypracoval na dirigentskú osobnosť v citlivej funkcii pedagóga detských síd.

Jozef VYSKOČ (* 21. 5. 1921 – † 16. 2. 1996)

PhDr. Jozef BEDNÁR, PhD.

Narodil sa 25. januára 1972. Vyštudoval žurnalistiku na UK v Bratislave. V rokoch 1996-1997 pôsobil ako postgraduálny študent na Katedre masovej komunikácie a žurnalistiky The University of North Carolina v Chapel Hill. Počas štúdia na žurnalistike pracoval ako športový novinár v médiách Tip, Denný Telegraf, Koridor. V rokoch 1993-1995 pôsobil ako športový novinár v denníku Smena. Od roku 1997 pracuje v oblasti marketingu a PR. V rokoch 2003-2010 v oblasti PR aj podnikal. Je autorom publikácie *Medzi kvapkami dažďa – autizmus, svet pravdy*, ktorá bola v roku 2009 ocenená ako jedna z najkrajších kníh na Slovensku. Pôsobí ako pedagóg na UCM v Trnave a na Paneurópskej vysokej škole v Bratislave. Okrem toho sa venuje konzultáciám v oblasti public relations (PR). V rokoch 2006-2010 pôsobil ako hovorca Ministerstva kultúry SR. V tejto funkcii pracuje aj v súčasnosti.

Mgr. Milan HORVATOVÍČ

Zaslúžilý umelec, scenárista, kameraman režisér. Narodil sa 26. 2. 1939. Jeho otec, Michal Horvatovič, v dvadsiatych rokoch minulého storočia učil v Dolnom Dubovom a ako vojenský letec sa zaslúžil o prvé letecké snímky Dolného Dubového. V roku 1957 zmaturoval na Strednej priemyselnej škole filmovej v Čimeliciach a následne vyštudoval FAMU v Prahe. Celý profesionálny život pracoval v Československej a neskôr Slovenskej televízii. Jeho doménou bol animovaný film. Vytvoril množstvo animovaných televíznych seriálov, televíznych filmov a rozprávok ako scenárista, kameraman či režisér. Napr.: Moreplavec, TV seriál (1980), Cik-cak cirkus, TV seriál (1982), Kapitán Kuk, TV film (1986), Doktorské rozprávky, TV seriál (1989), Modrá planéta, TV seriál (1992), Cukrár a krá, TV seriál (1998) a mnohé ďalšie.

Štefánia HULMANOVÁ, rod. Bohunická

Narodila sa 20. 1. 1920 v Dolnom Dubovom. Vynikajúca sopranistka opery SND. Na podnet Rudolfa Macudzinského prichádza sedemnášročná dievčina z Dolného Dubového do bratislavského rozhlasu. Priniesla si so sebou množstvo ľudových piesní a obdivuhodný hlas. Svojím spevom s úžasnými výškami, čistou dušou a priamym vystupovaním očarila v rozhlas, v opere i na Hudobnej a dramatickej akadémii, kde v rokoch 1939-1942 študo-

Ing. Jozef JURSA, CSc.

Narodil sa 24. októbra 1947 v Dolnom Dubovom. Po skončení základnej školy v roku 1963 zmaturoval na Strednej poľnohospodárskej technickej škole v Trnave v roku 1967. V rokoch 1967-1972 študoval na Agronomickej fakulte VŠP v Nitre odbor zootechnika. Vedeckú hodnosť kandidáta vied obhájil v roku 1975 na Katedre špeciálnej zootechniky VŠP v Nitre. V rokoch 1975-1995 pracoval v Štátnych plemenárskych podnikoch v rozličných funkciách i vo funkcii generálneho riaditeľa Plemenárskych služieb, š. p. V rokoch 1995-2008 pôsobil v spoločnosti Insemas, s.r.o., Lučenec ako konateľ a hlavný genetik. V rokoch 2008-2012 pracoval ako konateľ v spoločnosti GENEXIM, s.r.o. Jozef Jursa dosiahol veľké úspechy v oblasti poľovníctva a kynológie. Od roku 1972 je členom Slovenského poľovníckeho zväzu (SPZ), členom Poľovníckeho združenia v Dolnom Dubovom a od roku 1989 predsedom PZ. Od roku 2012 je členom prezidia Slovenského poľovníckeho zväzu. Poľovníckou kynológiou sa aktívne zaoberá od roku 1972. Od roku 1975 je chovateľom nemeckých krátkosrstých stávačov. Odchovával veľa vrhov a viacero vynikajúcich psov. Pes z chovu J. Jursa, Avar Hartmann, vyhral Memoriál Jozefa Kadleca (1978), Memoriál Karla Podhajského (1980) a Majstrovstvo sveta stávačov. Jozef Jursa sa podieľal na sfichtení a uznaní nášho národného plemena – slovenského hrubosrstého stávača FCI. Spracoval kompletne materiály o jeho sfichtení, ktoré boli predložené na Generálnom zasadnutí FCI v Madride. Úspešne sa venuje výcviku psov. Predviedol desiatky stávačov a jazvečiek na súškach a súťažiach. Dosiahol mnohé úspechy na súťažiaci. Pracuje ako medzinárodný rozhodca pre výkon poľovníckych psov. Je rozhodcom pre všestranné skúšky stávačov, malých plemien a duričov. Pracuje ako medzinárodný rozhodca pre exteriér psov IV. skupiny FCI – jazvečky a VII. skupiny FCI – stávače. Od roku 2012 pracuje vo funkcii predsedu Kynologickej rady Slovenského poľovníckeho zväzu. Slovenskú republiku zastupuje v komisii pre kontinentálne stávače pri FCI (Fédération Cynologique internationale). Od roku 2012 je zastupujúcim prezidentom Slovenskej kynologickej jednoty.

Mgr. art. Štefan KOCÁN

Jeden z najperspektívnejších basov svetovej opernej scény. Narodil sa 17. 11. 1972. Po absolvovaní Konzervatória v Bratislave vystudoval v rokoch 1993–1998 spev na VŠMU. V štúdiu pokračoval na viedenskom konzervatóriu pod vedením svetoznámeho basistu Jevgenija Nesterenka. S úspechom sa zúčastnil na medzinárodných speváckych súťažiach P. I. Čajkovského v Moskve, Lucie Poppovej v Bratislave, A. Dvořáka v Karlových Varech, H. G. Belveder vo Viedni, M. Schneidra-Trnavského v Trnave. Po štúdiách sa stal členom operného súboru v rakúskom Linzi. Tu našťudoval postavu Sarasta v Mozartovej Čarovnej flaute, Filipa II. vo Verdiho opere Don Carlos, Banca v Macbethovi, Kecal v Smetanovej Predanej neveste a mnohé ďalšie postavy. V sezóne 2003/2004 získal ocenenie Eberharda Waechtera za stvárnenie úlohy Veľkého inkvizitora vo Verdiho Donovi Carlosovi. Následne v tejto úlohe a v úlohe Komtúra v Mozartovom Donovi Giovannim debutoval na scéne Viedenskej štátnej opery, kde je odvtedy pravidelným hosťom. Ďalšie ponuky ho zaviedli takmer na všetky operné scény v Európe. Vystupoval v Japonsku, Malajzii, Thajsku a Singapure. V Amerike vystúpil aj na druhej najväčšej opernej scéne v Chicagu ako Banco v opere Macbeth a Ramfis v opere Aida. Americké kritiky píšú o ňom v superlatívoch: „*Slovenský bas Štefan Kocán bol vynikajúci, spieval hlbokým, tmavým a impozantným hlasom.*“ Tieto úspechy mu pomohli pri získaní angažmán v jednej z dvoch najvýznamnejších svetových operných scén – v Metropolitnej opere v New Yorku, kde vystupuje už tri sezóny. Stvárnil tam postavy Kráľa v Aide, Sparafucila v Rigoletti, Ferranda v Trubadúrovi, Komtúra v Donovi Giovannim. V budúcnosti ho v Metropolitnej opere čakajú postavy Ramfisa v Aide, Kecal v Predanej neveste a iné. V decembri 2011 dobil aj druhú opernú „mekku“, slávnú milánsku La Scalu, kde vystupoval na prestížnom otvorení sezóny v opere Don Giovanni ako Masseto. Aj tu ho čakajú v budúcich sezónach ďalšie postavy, napr. Banco v opere Macbeth, Veľký Inkvizitor a Filip v Donovi Carlosovi. Štefan Kocán pravidelne vystupuje aj v Prahe v rámci koncertov Pražskej jari a naposledy s veľkým úspechom na scéne Národného divadla v úlohe Vodníka v Dvořákovvej Rusalke. V súčasnosti sa pripravuje na debut v berlínskej Štátnej opere a vystúpenie v Mnichovskej opere. Výzovu pre mladého umelca bude úloha Attilu v rovnomennej opere G. Verdiho na scéne v Santiagu de Chile v roku 2012.

Prof., MUDr. Gabriela NOSÁLOVÁ, DrSc., rod. Tarabová

Lekárka – farmakologička, vysokoškolská profesorka (* 8. 10. 1942, Dolné Dubové). Navštevovala základnú školu v Dolnom Dubovom a v Kátlovciach. V rokoch 1956–1960 študovala na Strednej zdravotníckej škole v Martine, v období rokov 1961–1967 študovala na Jesseniovej lekárskej fakulte UK v Martine. Po ukončení vysokoškolského štúdia začala pracovať na Ústave farmakológie Lekárskej fakulty UK v Martine ako asistentka, neskôr ako odborná asistentka, docentka a profesorka uvedenej inštitúcie. V roku 1974 získala na Lekárskej fakulte Karlovej Univerzity v Hradeči Kráľovej

vedeckú hodnosť kandidáta vied (CSc.). V roku 1978 obhájila na Univerzite Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach habilitačnú prácu a získala titul docentka. Na Lekárskej fakulte Karlovej Univerzity v Prahe obhájením doktorskej práce získala v roku 1992 titul doktora vied (DrSc.). Po úspešnej inauguračnej prednáške na Lekárskej fakulte v Košiciach bola prezidentom republiky pánom Michalom Kováčom menovaná v roku 1995 za vysokoškolskú profesorku v odbore farmakológia, čo je veda o liečivách a ich účinkoch na organizmus chorého človeka. V rokoch 1984–1993 vykonávala funkciu riaditeľky Ústavu respirológie a klinickej genetiky na JLF UK v Martine a v rokoch 1992–2008 bola vedúcou Ústavu farmakológie Jesseniovej lekárskej fakulty UK Martin. Opakovane absolvovala študijné pobyty na domáciach a zahraničných univerzitných a výskumných ústavoch (ČSAV Praha 2 x 4 mesiace, Lekárska fakulta Atény 1 x 6 mesiacov, SAV Bratislava 2 x 3 mesiace). Od roku 1975 sa venuje a rozvíja medzinárodne uznávanú „Martinskú respirológickú školu“ v oblasti farmakoterapie kašľového reflexu. Za najvýznamnejšie výsledky pokladá zavedenie prvého československého nenarkotického antitusika Ditustatu (liek proti kašľu) do klinickej praxe. Za významné sa považuje objasnenie mechanizmov účinku látok potláčajúcich kašľový reflex a úlohu receptorových systémov. Zvlášť cenou je celosvetová priorita poukazujúca na účasť gabaergných mechanizmov v supresii kašľa.

Je autorkou a spoluautorkou 14 vedeckých monografií, z ktorých jednu vydavateľstvo Springer vydalo aj v Grécku, Indii a Číne. Bohatá je aj jej publikačná činnosť. Je autorkou 3 učebných textov, 2 kapitol v zahraničných monografiách, 183 vedeckých prác v domáciach a zahraničných, vedeckých a odborných časopisoch, a 2 patentov. Jej práce získali 523 citačných ohlasov. Bola úspešnou školiteľkou 11 interných a externých doktorandov. Od roku 2000 doteraz je predsedníčkou Etickej komisie JLF UK Martin, v rokoch 1995–2007 bola členkou Komisie pre liečivá ŠÚKL, v rokoch 2000–2009 členkou Akreditačnej komisie vlády SR a ČR a AKOV II, v rokoch 2003–2009 zastávala funkciu podpredsedníčky Vedeckej rady Slovenskej akadémie vied. Od roku 2009 je predsedníčkou Akademického senátu JLF UK Martin, vedeckou redaktorkou Bratislavských lekárskech listov a Journal of Physiology and Biophysics. Menovaná je nositeľkou viacerých vyznamenaní – Cena literárneho fondu v rokoch 2001, 2002 a 2003, Zvlášť významné je získanie ceny Slovak Gold v roku 2003, Ceny primátora mesta Martin 2005, Jána Jessenia za lekárske vedy v roku 2009, Zlatej medaily Univerzity Komenského v roku 2009 a Zlatej medaily za rozvoj Jesseniovej lekárskej fakulty UK v Martine v roku 2009.

Mgr. art. Pavol REMENÁR

Narodil sa 17. 4. 1974 v Dolnom Dubovom. Po maturite na Gymnázium J. Hollého v Trnave vystudoval Pedagogickú fakultu UK v Bratislave, kde bol členom a sólistom speváckeho zboru Comenius. V roku 1996 sa stal víťazom speváckej súťaže M. Schneidra-Trnavského a v roku 1999 finalistom speváckej súťaže Lucie Poppovej. Vokálne štúdiá absolvoval na VŠMU v Bratislave. Už počas štúdia účinkoval vo viacerých komorných operných predstaveniach. Od roku 2000 je sólistom opery SND, kde debutoval v titulnej postave opery W. A. Mozarta Don Giovanni. Nasledovalo účinkovanie v opere Nápoj lásky a Barbier zo Sevilly v úlohe Figara. Veľkú pozornosť na seba upútal barytonista Pavol Remená

v titulnej postave Čajkovského opery Eugen Onegin a v opere Madame Butterfly pod režijným vedením Petra Konwitschného. Obidve postavy stvárnil s ojedinelou hereckou i hudobno-výrazovou presvedčivosťou v intenciách moderného divadla. Na doskách SND stvárnil postavu Grófa v Mozartovej Figarovej svadbe v réžii Martina Hubu. V roku 2008 sa predstavil ako Mojmir v opere E. Suchoňa Svätopluk a bol Orfeom v Gluckovej opere Orfeus a Eurydika. V roku 2009 našťudoval postavu Papagéna v Mozartovej Čarovnej flaute. O rok neskôr debutoval v Budapeštianskej štátnej opere ako Onegin, v tejto úlohe hosťuje v súčasnosti aj v Lipsku. V Zürichu vo Švajčiarsku stvárnil postavu Gorjančikova v Janáčkovej opere Z mŕtveho domu. Pavol Remenár vystúpil v mnohých krajinách Európy a v Japonsku. Bol hosťom rôznych festivalov, venuje sa koncertnej činnosti, premievaniu a nahrávaniu nových diel a tiež komorným formám.